

Iveta Dandová ...

... pletení z orobince

Iveta Dandová
 I se narodila 11. září 1963 v Mladé Boleslavi. Po studiu na Střední průmyslové škole stavební pracovala krátký čas jako kreslička stavební dokumentace, načež se začala věnovat práci s orobincem. Řemeslu se vyučila v dílnách OPP Bakov nad Jizerou, kde získávala zkušenosti se základními technikami pletení z orobince a výrobou kolekcí pro Ústředí lidové umělecké výroby. Nová etapa její práce nastala po zániku dílny, kdy byla nucena vytvořit si vlastní výrobní program. Vedle již osvědčených vzorů do něj zařadila i místní specifické výrobky, jejichž předlohy získala studiem v muzeích a rodinách bývalých pletařů. Kombinací moderních i tradičních motivů a vzorů se jí podařilo vytvořit zajímavý sortiment výrobků, obsahující různé tašky, ošatky, nástěnné dekorace, klobouky, čepice, sandály a další. V současné době pracuje jako lektorka ručních prací v Ústavu sociální péče pro mentálně postiženou mládež v Mladé Boleslavi a pletení z orobince se věnuje ve volném čase.

Přes svou zdánlivou výjimečnost je orobinec vcelku běžná vodní rostlina, rostoucí při březích rybníků, kde je možné ji poznat podle výrazných hnědých „doutníků“. Pro pletení se z ní využívá část stonku rostoucího pod hladinou, která bývá okolo jednoho metru dlouhá. Sklizeň probíhá buďto při běžném stavu vody v časném podzimu,

Výroba předmětů z orobince patřila v našich zemích ke značně rozvinutým řemeslům, a to jak po stránce organizace, tak výrobních vzorů a distribuce výrobků. V Čechách i na Moravě existovalo několik výrazných středisek, jako byl Bakov nad Jizerou nebo Blatnice pod Sv. Antonínkem, kde pracovalo značné množství výrobců, zásobujících okolní trh a prostřednictvím překupníků i zahraničí. Sortiment tvořily běžné užitkové předměty sloužící každodenní potřebě, jako jsou ošatky, misky, kabely či sotůrky, jejichž obdobu známe také ze slámy či proutí. Oproti tomu orobincové klobouky, čepice, pantofle, jemné galanterní dózy a schránky byly určeny pro náročnější okruh odběratelů, pocházejících z českých i zahraničních měst. Pletení začíná výrobou různě tvarovaného (kulatého, oválného, hranatého) dna, přičemž měkký a poddajný materiál, umožňuje využít k tomuto účelu tkalcovskou techniku plátňové vazby, s pravidelným křížením osnovních a útkových listů. Hotové dno ošatky či střecha klobouku se hřebíčky uchytí

na formě a jeho osnovní a útkové listy se ohnou podél boků, čímž vytvoří jejich osnovu. Stěny výrobků mohou být s ohledem na jejich účel pojaty různě.

Buďto jsou plné, a osnova se tudíž oplétá dvěma či třemi prameny orobince, nebo mohou být děrované, čehož se docílí splétáním osnovních listů v řadách, vzájemným křížením, kroucením či

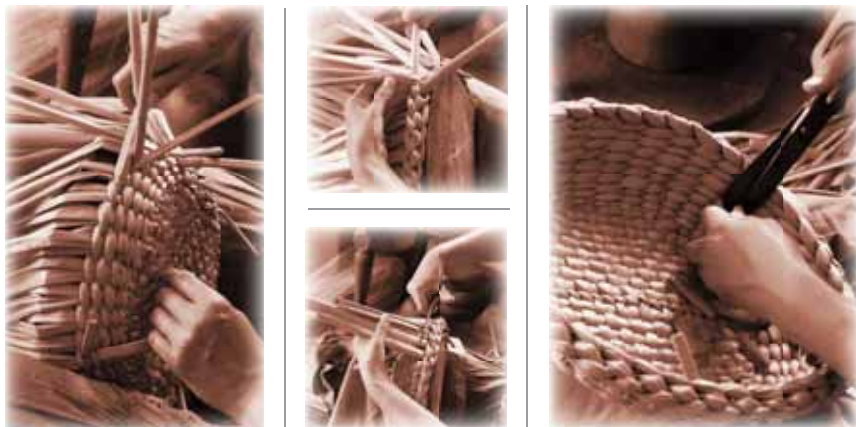
vkládáním palmové pásky. Předměty vzniklé kombinací těchto základních pletářských technik oslovují svým "moderním" designem, který však ve velké míře vychází pouze z tradičních vzorů orobincových tašek, ošatek, pantoflů, misek, klobouků a čepic. Jiným typem technologie je splétání a sešívání orobincových copánků pletených z pěti až šesti pramenů. Technika je odvozena ze způsobu výroby slaměných klobouků, jejichž výroba se v 19. století rozšířila i v našich zemích.

nebo v zimě po vypuštění a zamrznutí rybníka. Získaný materiál se nejprve loupe, suší, třídí a následně štípe. Nejhodnotnější jsou listy uvnitř stonku, které jsou tenké, nemusí se tudíž štípat a povrch tak zůstává hladký. Právě tyto listy se v minulosti používaly na obzvláště jemnou práci, kdežto širší vnější listy se používají na běžné výrobky a rohože.

Zpracování orobince v podání Ivety Dandové není záležitostí pouze vlastního pletení, ale zahrnuje celou technologii přípravy materiálu, kterou si zajišťuje sama za přispění ostatních členů rodiny. Sortiment pletených výrobků představují nejrůznější „duté“ tvary - tašky, klobouky, ošatky - vyráběné pomocí forem.

Iveta Dandová patří v současné době k několika málo posledním výrobcům. Z toho důvodu je potěšující, že technologii výroby naučila své dvě dcery a nebrání se ani práci lektorky v rukodělných kurzech pořádaných v Kutné Hoře, Pardubicích a také v Praze. Pro stálé expozice místní výroby v muzeích v Bakově nad Jizerou, Mladé Boleslavi a Turnově vytvořila kolekce replik historických sbírkových předmětů, doplněné o ukázky vlastní tvorby. Pravidelně též obesílá designérské soutěže Českého národního podniku, kde získala zvláštní ocenění v letech 2001, 2002 a 2006.

S jejími výrobky se můžeme setkat na nejrůznějších prodejních a prezentačních akcích tradičních řemesel a také v zahraničí, kde v Bolzánu a St. Gallenu prezentovala rukodělné tradice Libereckého kraje.

Iveta Dandová
Smetanova 580
295 01 Mnichovo Hradiště
tel. 326 771 111
723 301 963